

UZASADNIENIE

Powód **D. S.** w pozwie z dnia 17 sierpnia 2015 r. – k. 49 wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w G.:

- kwoty **4.617,67 zł** wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania,

- kwoty **2.000,00 zł** wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci prawa do swobodnego i dowolnego dysponowania własnymi środkami pieniężnymi zgromadzonymi w depozycie pozwanego oraz godności.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w czasie odbywania kary pozbawienia wolności przyznano na jego rzecz od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Goleniowie kwotę 5.000 zł tytułem uwzględnienia skargi na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Dodał, iż miał podjąć decyzję, na jakie konto ww. środki mają zostać przelane. Ustalił telefonicznie w kancelarii komornika, który prowadził wobec niego egzekucję, że te środki nie podlegają egzekucji komorniczej. W związku z powyższym podjął decyzję, że środki mają zostać przelane na jego konto w zakładzie karnym. Tymczasem kierownik działu finansowego zablokował ww. środki, tj. 4.617,67 zł i przekazał komornikowi twierdząc, że ww. kwota jest objęta zajęciem komorniczym w zakresie „wynagrodzenia za pracę i innych wpływów”, co zdaniem powoda nie było prawidłowe, bo ww. wpływ nie podlegał zajęciu w dniu przekazania środków komornikowi. Powód dodał, iż był namawiany przez pracownika działu finansowego do napisania pisma do komornika związanego z niekorzystnym rozporządzeniem jego mieniem, w którym miał wskazać, że te środki nie podlegają zajęciu. Spowodowało to, że komornik wystawił decyzję z 21 maja 2014 r. w przedmiocie zajęcia tych środków. Powód podkreślił, że poprzez zablokowanie ww. środków został pozbawiony możliwości wykorzystania posiadanych pieniędzy zgodnie ze swym zamiarem, tj. zakupy w kantynie, przekazanie córkom.

Reasumując, powód wskazał, iż pozwany winien z własnej kieszeni zwrócić powodowi ww. kwotę oraz wypłacić na podstawie art. 448 k.c. kwotę 2.000 zł tytułem zadośćuczynienia za straty moralne i psychiczne wyrażające się przez nerwy, stres, poszarpaną psychikę i konwulsje żołądka, drżenie rąk, do których doprowadził pozwany świadomie i w wyczerpujący sposób wprowadzając w błąd powoda poprzez usilne namowy do określonego zachowania celem niekorzystnego rozporządzenia znacznymi środkami finansowymi – /k. 2-2v, 49, 58, 94-95/.

Pozwany **Skarb Państwa – Zakład Karny w G.**, w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Pozwany podniósł, że powództwo jest całkowicie bezzasadne. Zaprzeczył twierdzeniom powoda poza tymi wyraźnie przyznanymi. Przyznał, że w dniu 26 stycznia 2014 r. rozdysonował kwotę 5.000 zł zaewidencjonowaną na koncie depozytowym powoda w ten sposób, że kwotę 4.617,67 zł przekazał Komornikowi na poczet egzekwowanych przez niego należności w związku z zajęciem, 153,57 zł do dyspozycji powoda, zaś 153,64 na akumulację. Pozwany podkreślił, że powód nie poniósł żadnej szkody, gdyż przekazane Komornikowi środki spowodowały zmniejszenie jego zobowiązań alimentacyjnych względem córek. Wobec zaś roszczenia o zadośćuczynienie, pozwany podkreślił, iż powód nie wykazał przesłanek tego roszczenia, wskazał, że funkcjonariusze działali w ramach swoich uprawnień, brak zatem po ich stronie bezprawności i naruszenia jakiegokolwiek dobra osobistego powoda /k. 107-108/.

Na wniosek powoda, postanowieniem Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 3 listopada 2015 roku, powód został zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości i ustanowiono dla niego pełnomocnika z urzędu - /k. 81/.

Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny:

D. S., przebywa w warunkach izolacji więziennej i odbywa karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G..

Niesporne.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie J. W., na wniosek wierzyciela A. S. i E. S., prowadzi postępowanie egzekucyjne wobec D. S. jako dłużnika na podstawie tytułu egzekucyjnego w przedmiocie egzekucji alimentów (zaległych i bieżących), sygn. akt KMP 497/09.

Na dzień 12 czerwca 2014 r. zaległość w sprawie przekraczała 131.400,00 zł.

Pismem z dnia 27 czerwca 2011 r. ww. Komornik dokonał zajęcia w Zakładzie Karnym w G. wynagrodzenia za pracę oraz innych wpływów skazanego D. S. zgodnie z k.k.w. i wezwał dyrektora Zakładu Karnego w G. do dokonywania potrąceń.

Z treści ww. pisma wynika, że na wniosek wierzyciela dokonano zajęcia wynagrodzenia dłużnika i wymienionych wyżej wierzytelności do wysokości egzekwowanego świadczenia, nie więcej niż 40% wynagrodzenia lub wierzytelności miesięcznie (art. 125 § 2 k.k. w oraz 113 § 6 pkt 2 k.k.w.). Komornik zobowiązał zakład by nie wypłacał dłużnikowi zajętej części wynagrodzenia (wierzytelności) i przekazywał potrącone kwoty na konto komornika. Wskazano także, że dłużnikowi nie wolno odbierać wynagrodzenia lub wymienionych wyżej wierzytelności poza częścią wolną od zajęcia, jak również nie wolno nimi rozporządzać w żaden inny sposób (art. 881 § 2 k.p.c.).

Niesporne , nadto pismo zajęcia z 27.06.2011 r. – k. 6 i 112 oraz kserokopie akt K. – k. 142-164.

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014 r., Sąd Okręgowy w Szczecinie, w sprawie sygn. akt IV K-S 12/14 ze skargi wniesionej przez D. S. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym prowadzonym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie sygn. akt II K 241/12, po pierwsze stwierdził przewlekłość ww. postępowania, a po drugie przyznał od Skarbu Państwa D. S. sumę pieniężną w kwocie 5.000 zł tytułem uwzględnienia skargi na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Niesporne, nadto postanowienie z 10.04.2014 r.- k. 3-5, zeznania powoda – k. 178-179.

Przyznana na rzecz D. S. ww. kwota, w dniu 29 kwietnia 2014 r. została wpłacona do depozytu w Zakładzie Karnym w G. na żądanie D. S., albowiem był on przekonany, że świadczenie to nie podlega egzekucji. Do takiego przekonania doszedł po rozmowie telefonicznej z asesorem komorniczym Ł. B., w treści której wskazywał, że zostało przyznane na jego rzecz tego typu świadczenie.

Zasadą jest, że komornik dokonuje zajęcia środków nie mając wiedzy o pochodzeniu tych środków, a rzeczą dłużnika jest wykazanie, że środki nie podlegają zajęciu. W ramach pouczenia dłużnika o skardze, Ł. B. mógł pouczyć o tym D. S. w rozmowie telefonicznej.

Dowód: część III do karty depozytowej – k. 113, zeznania powoda – k. 178-179, zeznania świadka Ł. B. – k. 121.

Przyznana na rzecz D. S. ww. kwota, w dniu 29 kwietnia 2014 r. została przez administrację zakładu karnego dział finansowy zaewidencjonowana, przy czym kwota 4.617,67 zł wpisana została jako podlegająca zajęciu, 153,57 zł jako pozostająca do dyspozycji powoda i 153,64 zł na tzw. akumulację.

W dniu 9 maja 2014 r. z ww. kwoty 5.000 zł D. S. pobrał na tzw. wypiskę kwotę 229,28 zł.

Po rozmowie z pracownikiem Oddziału (...) Zakładów Karnego w G. W. C., który twierdził, że kwota 5.000 zł podlega zajęciu na podstawie zajęcia z 2011 r. i że jeśli miałyby odstąpić od przekazywania tych pieniędzy Komornikowi, to musiałby mieć od niego wyraźne polecenie, D. S. pismem z dnia 13 maja 2014 r., zwrócił się do Komornika o powiadomienie administracji ZK w G., że kwota która została mu przyznana przez Sąd Okręgowy nie podlega zajęciu komorniczemu ze względu na swój charakter, nadto nie została objęta zakresem wcześniejszego zajęcia.

Dowód: część III do karty depozytowej – k. 113, zestawienie - k. 140, pismo powoda z 13 maja 2014 r. – k. 154-155, zeznania powoda – k. 178-179, zeznania świadka W. C. – k. 177-179v.

Pismem z dnia 21 maja 2014 r. ww. Komornik dokonał zajęcia w Zakładzie Karnym w G. wierzytelności i prawa skazanego D. S. w postaci świadczenia zasądzonego postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt IV K-S 12/14 (pismo wpłynęło do ZK 26 maja) i wezwał dyrektora Zakładu Karnego w G. do dokonania potrącenia całej sumy i przekazania jej na konto komornika.

Na ww. czynność zajęcia, dłużnik D. S. złożył skargę, która postanowieniem Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 24 października 2014 r., sygn. akt I Co 785/14 została oddalona. Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie zaś w tym samym przedmiocie odmówił wydania poleceń w trybie art. 759 § 2 k.p.c. w sprawie sygn. akt IX Co 2874/14. Nadto, postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2015 r. Komornik oddalił wniosek dłużnika z 10 kwietnia 2015 r. o zwrot kwoty 4.617,67 zł.

Niesporne , nadto pismo zajęcia z 21.05.2014 r. – k. 7 i 114, postanowienie z 24.10.2014 r. – k. 116-119 oraz kserokopie akt K. – k. 142-164.

Dział (...) Zakładu Karnego w G. niezwłocznie bo 26 maja 2014 r. rozdysonował kwotę 50.000 zł zaewidencjonowaną na koncie depozytowym D. S. w ten sposób, że kwotę 4.617,67 zł przekazał Komornikowi na poczet egzekwowanych przez niego należności w związku z zajęciem, 153,57 zł, tak jak i wcześniej pozostawił do dyspozycji powoda i 153,64 zł na akumulację.

Niesporne, nadto zeznania świadka W. C. – k. 177-179v, część III do karty depozytowej – k. 113.

Sąd I instancji zważył, co następuje:

Powództwo wniesione przez D. S. o odszkodowanie i o zadośćuczynienie nie zasługiwało w ocenie Sądu I instancji na uwzględnienie, w związku z czym podlegało oddaleniu jako niezasadne.

Powód w niniejszym postępowaniu zgłosił dwa roszczenia:

- o odszkodowanie w związku z tym, że funkcjonariusze ZK niesłusznie pozbawili go dysponowania kwotą 4.617,67 zł,
- o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w postaci prawa do swobodnego i dowolnego dysponowania własnymi środkami pieniężnymi zgromadzonymi w depozycie pozwanego oraz w postaci godności.

W ocenie Sądu w kontekście podnoszonych przez powoda okoliczności faktycznych oraz jego twierdzeń, obowiązkiem Sądu było rozpoznanie zgłoszonego roszczenia o odszkodowanie na podstawie art. 417 k.c., a roszczenie o zadośćuczynienie na podstawie art. 24 k.c. i art. 448 k.c. w zw. z art. 417 k.c. skoro mogło dojść w okolicznościach sprawy do naruszenia dóbr osobistych powoda takich jak prawo do dysponowania własnymi środkami finansowymi w czasie pozbawienia wolności, godność. Na taką też podstawę prawną powoływał się w zasadzie powód. Sąd ww. zakresie jeśli chodzi o roszczenie o zadośćuczynienie miał na uwadze, że pozbawienie powoda wolności stanowi przejaw wykonywania władzy publicznej, zaś powód doszukiwał się naruszenia jego dóbr osobistych w niezapewnieniu mu dostępu do posiadanych na koncie depozytowym środków P., które to działania w jego ocenie stanowiły przejaw naruszenia jego prawa do swobodnego i dowolnego dysponowania własnym majątkiem, w stopniu wykraczającym poza istotę odbywania kary pozbawienia wolności, narażano go bowiem, jak twierdził powód w sposób bezprawny na szkodę, pozbawiając go możliwości dokonywania zakupów w kantynie, w tym środków higieny osobistej, żywności. Po drugie, Sąd miał na uwadze, że w związku z kwestionowanym przez powoda zachowaniem pracowników działu finansowego, polegającym na zablokowaniu przyznanej na jego rzecz kwoty 5.000 zł, mogło dojść do szkody w majątku powoda, albowiem nie uzyskał on do swojej dyspozycji oczekiwanej kwoty 4.617,67 zł, został jej pozbawiony.

Na wstępie rozważań wskazać trzeba, że od 1 września 2004 roku istnieją dwa reżimy odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa. Po pierwsze, odpowiedzialność szczególna unormowana w art. 417 – 417² k.c., które to przepisy regulują odpowiedzialność deliktową Skarbu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, tj. gmin, powiatów i samorządu wojewódzkiego, a także innych państwowych i komunalnych osób prawnych wyłącznie za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej i tylko w tym zakresie wyłączają stosowanie przepisów ogólnych o odpowiedzialności za cudze czyny, tj. art. 416, 427 i 429 – 430 k.c. Po drugie, odpowiedzialność oparta o ogólne zasady odpowiedzialności deliktowej osób prawnych, która obejmuje odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną w inny sposób niż przy wykonywaniu władzy publicznej.

Ten pierwszy rodzaj odpowiedzialności reguluje przede wszystkim przepis art. 417 § 1 k.c., zgodnie z którym „za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa”.

Podkreślić trzeba, że odpowiedzialność przewidziana w art. 417 k.c. jest odpowiedzialnością za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie „przy wykonywaniu władzy publicznej”.

Po pierwsze należało zatem ustalić, kiedy mamy do czynienia z „wykonywaniem władzy publicznej”. Podkreślić trzeba, że wykonywanie funkcji władzy publicznej łączy się co do zasady z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki. Jednocześnie w doktrynie i judykaturze prawa cywilnego wskazuje, że tylko wówczas mamy do czynienia z wykonywaniem władzy publicznej, gdy brak jest formalnej równości stron. Wykonywanie władzy w tym sensie może mieć postać nie tylko wydania decyzji (orzeczenia), lecz także faktycznej ingerencji w sferę praw jednostki, na przykład użycia przymusu zarówno w stosunku do majątku, jak i osoby.

W niniejszej sprawie powód wiąże obowiązek naprawienia szkody (majątkowej i niemajątkowej) przez pozwanego z jego działalnością, polegającą na stosowaniu kary pozbawienia wolności, a w jej ramach na dysponowaniu środkami finansowymi, jakie osadzony gromadzi na koncie depozytowym jednostki penitencjarnej. Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, ta sfera działalności publicznej niewątpliwie musi być uznana za wykonywanie władzy publicznej, albowiem nie należy ona do sfery aktywności innych podmiotów i charakteryzuje ją władcze działanie funkcjonariuszy publicznych.

Z tego względu odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa za szkodę (zarówno majątkową, jak i niemajątkową) wyrządzoną w związku z wykonywaniem kary pozbawienia wolności podlega zatem ocenie z punktu widzenia art. 417 k.c.

Analiza tych przepisów w kontekście pozostałych przepisów regulujących odpowiedzialność deliktową wskazuje, że przesłankami odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa są:

- a) powstanie szkody;
- b) wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym polegającym na bezprawnym działaniu lub zaniechaniu podmiotu wykonującego w imieniu Skarbu Państwa władzę publiczną;
- c) normalny związek przyczynowy pomiędzy tak rozumianym czynem niedozwolonym, a powstaniem szkody.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej jest zatem szkoda, przy czym pojęcie szkody obejmuje uszczerbek zarówno w dobrach majątkowych, jak i w przypadkach określonych w ustawie – w dobrach niemajątkowych.

Zdaniem Sądu powód nie wykazał po pierwsze zasadniczej przesłanki **roszczenia o odszkodowanie**, tj. tego aby po jego stronie doszło do powstania szkody. Nie można pominąć bowiem istotnej w sprawie kwestii, że pozwany przekazując Komornikowi (wierzycielowi powoda) kwotę 4.617,67 zł, zwolnił tym samym powoda będącego

dłużnikiem alimentacyjnym z długu, wobec czego nie można przyjąć, iż powód poniósł w tym zakresie jakąkolwiek szkodę.

Pojęcie szkody i jej zakres obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Strata (damnum emergens) obejmuje zmniejszenie aktywów lub zwiększenie pasywów poszkodowanego, a więc rzeczywisty uszczerbek w majątku należącym do niego w chwili zdarzenia, za które odpowiedzialność została przypisana oznaczonemu podmiotowi. Natomiast utracone korzyści (lucrum cessans) obejmują tę część majątku poszkodowanego, o którą się jego aktywa nie powiększyły lub pasywa nie zmniejszyły, a skutek ten nastąpiłby, gdyby nie owe zdarzenie sprawcze, za które odpowiedzialność została przypisana oznaczonemu podmiotowi (np. utrata zarobków, utrata spodziewanego zysku z zamierzonych transakcji handlowych, utrata korzyści z władania rzeczą).

Przy ustalaniu stanu dóbr poszkodowanego wymaga się jednak uwzględnienia nie tylko doznanych uszczerbków, lecz także korzyści uzyskanych przez poszkodowanego wskutek zdarzenia, które wywołało szkodę. Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika, że zadłużenie powoda w sprawie egzekucyjnej zmniejszyło się o kwotę 4.617,67 zł, gdyby zatem do przekazania tej kwoty przez pozwanego nie doszło, stan zadłużenia powoda o ww. kwotę dalej by istniał, gdyby do zdarzenia sprawczego, o którym mowa w pozwie nie doszło. W ocenie Sądu w okolicznościach sprawy należało zastosować zasadę kompensacji szkody z korzyścią uzyskaną przez poszkodowanego powoda, co pozwoliło na zmniejszenie odszkodowania ewentualnie należnego powodowi o wartość korzyści jaką uzyskał poszkodowany na skutek zdarzenia, które tę szkodę zdaniem powoda spowodowało. Sąd miał także na względzie, że celem odpowiedzialności odszkodowawczej nie jest wzbogacenie poszkodowanego, lecz wyłącznie usunięcie uszczerbku wywołanego określonym zdarzeniem. Jeśliby zaś doszło do zasądzenia na rzecz powoda żądanej pozwem kwoty tytułem odszkodowania, to powód zostałby wzbogacony o tą kwotę, albowiem pomimo, że kwota przyczyniła się za pierwszym razem do zmniejszenia jego pasywów, to za drugim razem, spowodowałaby zwiększenie jego aktywów.

Mając zatem powyższe na uwadze, z tych już jedynie względów roszczenie powoda o odszkodowanie (4.617,67 zł) podlegało oddaleniu.

Nadto, w ocenie Sądu działania pozwanego nie były bezprawne, nie spełniła się zatem i druga przesłanka ww. odpowiedzialności odszkodowawczej, o której bardziej szczegółowo poniżej, w trakcie rozważań nad roszczeniem o zadośćuczynienie.

Możliwość domagania się naprawienia szkody niemajątkowej, czyli krzywdy przewiduje między innymi art. 448 k.c., na co wskazał powód. Przepis ten stanowi, że „w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem **zadośćuczynienia** pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się”.

Zauważyć trzeba, że przepis art. 448 k.c. jest ściśle związany z przepisami art. 23 i 24 k.c. Przepis art. 23 k.c. nie zawiera zamkniętego katalogu dóbr osobistych, wymieniając dobra osobiste jedynie przykładowo. Podkreślić należy, iż dobra osobiste są wartościami niemajątkowymi, wiążącymi się z osobowością człowieka, uznanymi powszechnie w danym społeczeństwie.

Powód w rozpoznawanej sprawie domagał się ochrony ww. dóbr osobistych w ramach niejako zapewnienia właściwych warunków izolacji podczas odbywania kary pozbawieni wolności, a w tym zapewnienia mu prawa swobodnego dysponowania środkami finansowymi zgromadzonymi na koncie depozytowym.

Na wstępie należy zaznaczyć, iż odpowiedzialność sprawcy naruszenia dobra osobistego w myśl przepisu art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. oparta jest na zasadzie winy. Jednakże reguła ta doznaje ograniczenia, gdy podmiotem odpowiedzialnym jest Skarb Państwa, którego odpowiedzialność jest uzależniona od obiektywnej bezprawności

danego zachowania, stosownie do treści art. 417 k.c., określającego odrębne zasady odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej.

Art. 24 k.c. stanowiący podstawę roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych nie wymaga dla odpowiedzialności wykazania winy sprawcy. Konstrukcja tego przepisu stwarza korzystne dla powoda domniemanie prawne bezprawności działania naruszającego dobra osobiste, w konsekwencji czego powód zwolniony jest z obowiązku wykazania tej przesłanki. W tej sytuacji na sprawcy ciąży obowiązek udowodnienia, iż jego zachowanie nie wykraczało poza ramy prawa lub okoliczności wyłączającej bezprawność czynu w konkretnym stanie faktycznym.

Jednakże przed przeprowadzeniem takiego dowodu w pierwszej kolejności poszukujący ochrony prawnej w oparciu o art. 24 k.c., a w tym w zw. z art. 417 k.c. powinien wykazać, iż rzeczywiście doszło do naruszenia dobra osobistego. Dopiero ustalenie takiego faktu czyni zasadnym rozważanie bezprawności działania.

Pojęcie "działania i zaniechania niezgodnego z prawem" należy ujmować ściśle, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej i tylko działanie bez podstawy prawnej, poza granicami prawa, można uznać za bezprawne.

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego nie wynikało, aby doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda albowiem zdaniem Sądu w zachowaniu pozwanego brak było bezprawności, a skoro tak, nie może być mowy o naruszeniu dóbr osobistych powoda, które mogłyby wykreować po jego stronie roszczenie o zadośćuczynienie.

Sąd uznał bowiem, iż funkcjonariusze pozwanego nie przekroczyli swych obowiązków wynikających z ogólnych norm przepisów k.k.w., o których mowa poniżej, zapewniając powodowi dostęp do zgromadzonych środków pieniężnych na koncie depozytowym w zakresie w jakim obligowało ich do tego prawo i dokonane przez Komornika zajęcia.

Po pierwsze, Sąd uznał, iż dokonane zajęcie i egzekucja skierowana do uzyskanych przez powoda środków od Skarbu Państwa była zgodna z prawem, świadczenie to bowiem, nie podlegało wyłączeniu spod zajęcia – egzekucji (art. 829 – 839 k.c. i k.k.w.).

Najistotniejsze przy rozważeniu ww. kwestii były dla Sądu poniższe wyłączenia spod egzekucji: tj.

a) art. 831 § 1 pkt 2 k.p.c. - sumy przyznane przez Skarb Państwa na specjalne cele (w szczególności stypendia, wsparcia), chyba że wierzytelność egzekwowana powstała w związku z urzeczywistnieniem tych celów albo z tytułu obowiązku alimentacyjnego; ideą tego przepisu jest, że nie mogą być zajęte wskazane w nim sumy, bo pozbawienie ich dłużnika powodowałoby, że cel, na jaki zostały przeznaczone, nie zostałyby osiągnięty, a wręcz zniweczony. Zapłata długu pieniężnego z tego typu środków, nie prowadziłaby bowiem do odczucia, że doznana krzywda moralna została zrekompensowana;

b) art. 831 § 1 pkt 3 k.p.c. - prawa niezbywalne, chyba że możliwość ich zbycia wyłączono umową, a przedmiot świadczenia nadaje się do egzekucji albo wykonanie prawa może być powierzone komu innemu;

c) art. 831 § 1 pkt 5 k.p.c. – świadczenia z ubezpieczeń osobowych oraz odszkodowania z ubezpieczeń majątkowych, w granicach określonych w rozporządzeniu; nie dotyczy to egzekucji mającej na celu zaspokojenie roszczeń z tytułu alimentów.

Należy przyjąć, że kwota przyznana powodowi na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie ma charakteru odszkodowania ale zadośćuczynienia. W tym zakresie należy bowiem podzielić pogląd wyrażony w uzasadnieniu przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w S. w wyroku z dnia 10 lipca 2014 r., sygn. akt I SA/Sz 239/14. O statusie kwoty otrzymanej na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o skardze świadczy bowiem nie jej nazwa, lecz rzeczywisty jej charakter, tytuł prawny i cel, jakiemu służy. Otóż kwota otrzymywana na tej podstawie ma zrekompensować negatywne przeżycia psychiczne i moralne związane z przewlekłością postępowania sądowego oraz z naruszeniem prawa (nie dobra osobistego) do rozpoznania sprawy sądowej bez zbędnej zwłoki (vide np. orzeczenia Sądu

Najwyższego o sygn. III SPP 163/05, (...) 154/05 oraz (...) 10/05). Kwota ta, poza funkcją represyjną i prewencyjną, ma też znaczenie kompensacyjne. Inaczej mówiąc - ma na celu zadośćuczynienie za krzywdę, jaką strona poniosła wskutek wadliwie skonstruowanego systemu wymiaru sprawiedliwości albo wadliwie działającego systemu wymiaru sprawiedliwości w praktyce. Faktem jest, że w prawie cywilnym obok ustawowego pojęcia "odszkodowanie" lub "zadośćuczynienie" nie pojawia się określenie "suma pieniężna". Występuje one jedynie dla oznaczenia świadczenia wypłacanego w pieniądzu (art. 358 k.c., art. 3581 k.c. art. 8241 k.c.). Jednakże, trzeba zwrócić uwagę na treść art. 445 § 1 k.c., w którym jest mowa właśnie o "przyznaniu poszkodowanemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę". Bez wątplenia, pojęcie "suma pieniężna" jest charakterystyczne dla ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Jednakże niewłaściwe byłoby utworzenie z niego odrębnej kategorii, różnej od znanego prawa cywilnemu odszkodowania i zadośćuczynienia, skoro charakter wypłaconego świadczenia na mocy przedmiotowej ustawy zbliżony jest właśnie do zadośćuczynienia.

Reasumując, jeśli zatem przyjąć, iż przyznane na rzecz powoda od Skarbu Państwa kwota 5.000 zł kwalifikuje się jako suma przyznana przez Skarb Państwa na specjalne cele (art. 831 § 1 pkt 2 k.p.c.), to i tak, ze względu na to, iż przedmiotem egzekucji były wierzytelności powstałe z tytułu obowiązku alimentacyjnego, kwota ta nie była wyłączona spod egzekucji i zajęcia. Podobnie przedstawia się sytuacja, jeśli przyjąć, iż świadczenie to należy zakwalifikować jako świadczenie, o którym mowa w art. 831 § 1 pkt 5 k.p.c. Jeśli zaś przyjąć, iż świadczenie kwalifikuje się w kategorii prawa niezbywalnego (art. 831 § 1 pkt 3 k.p.c.), to należy w tym miejscu wskazać, że jeżeli na podstawie prawa niezbywalnego dłużnik otrzymał już konkretne świadczenia majątkowe (np. pieniądze, tak jak i to miało miejsce w niniejszej sprawie), to egzekucja z przedmiotu tego świadczenia jest dopuszczalna - /tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 12 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa 783/13/. Nadto, przedmiotowe świadczenie nie podlegało innemu rodzaju wyłączeniu spod egzekucji, o których mowa w kodeksie postępowania cywilnego, czy kodeksie karnym wykonawczym w art. 113 § 6 k.k.w., zgodnie z którym wolne od egzekucji są: zapomogi przyznane skazanemu przez dyrektora zakładu karnego, środki pieniężne przyznane skazanemu ze środków, o których mowa w art. 136a § 1, tj. przeznaczonych na pomoc skazanym oraz ich rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej lub na cele społeczne, środki pieniężne wpłacone na poczet grzywny, która została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności lub zastępczą karę aresztu, środki pieniężne otrzymane przez skazanego w danym miesiącu, w wysokości 10% jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników.

Po drugie, Sąd uznał, iż egzekucja skierowana do uzyskanych przez powoda środków od Skarbu Państwa była zgodna z prawem, świadczenie to bowiem zostało przekazane przez pozwanego na rzecz Komornika dopiero na podstawie czynności Komornika w postaci zajęcia z dnia 21 maja 2014 r. Wcześniejsze czynności pozwanego, tj. od dnia 26 kwietnia 2014 r. polegające na zakwalifikowaniu ww. kwoty w dniu jej przelania na konto depozytowe powoda, jako podlegającej zajęciu, nie były prawidłowe, albowiem wcześniejsze zajęcie z 27 czerwca 2011 r. nie obejmowało przedmiotowej wierzytelności, a jedynie wynagrodzenie za pracę i inne wpływy skazanego, tj. wierzytelności miesięczne, nie mniej jednak, nie można uznać, aby pozwany faktycznie bezprawnie uniemożliwił powodowi wykorzystania tych środków zgodnie z jego wolą do dnia ich przekazania Komornikowi, skoro powód nie wykazał, aby w tym czasie domagał się ich wypłacenia w całości, przelania na rachunek bankowy, przekazania konkretnej osobie lub też że nie mógł z nich skorzystać celem zrobienia zakupów w kantynie, tym bardziej, że otrzymał na wypiskę wystarczające środki na ten cel; powód nie udowodnił wreszcie, że nie zostały zaspokojone jego potrzeby w związku z brakiem pieniędzy do dyspozycji. Zdaniem Sądu pozwany wykazał, że powód miał zgodnie z art. 113 § 2 k.k.w. do dyspozycji środki pieniężne na rachunku depozytowym, z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że ze strony pozwanego nie doszło też do odmowy rozdysponowania środkami zgodnie z dyspozycją powoda.

Nie można też ocenić negatywnie działań pracownika pozwanego, który rozmawiał z powodem na temat tego, by ten skierował do Komornika pismo, w którym powód miał zwrócić się o zwolnienie z zajęcia przedmiotowych środków. Powód bowiem po pierwsze, już wcześniej w rozmowie telefonicznej, sam powiadomił Komornika o tym, że spodziewa się wpływu tego rodzaju świadczenia, po drugie zaś, nikt go do napisania tego pisma przecież nie zmusił i to on sam podjął ostatecznie decyzję co do napisania tego pisma z 13 maja 2014 r., które – czego nie można wykluczyć – mogło

przyczynić się do tego, że Komornik dokonał zajęcia przedmiotowej kwoty. Sąd uznał, iż bez znaczenia w tym stanie rzecz było to, ile razy powód rozmawiał z pracownikiem działu finansowego i z czyjej inicjatywy rozmowy te odbyły się, co było sporne. Powód nie wykazał także żadnego związku przyczynowo skutkowego pomiędzy napisaniem tego pisma, a zajęciem z 21 maja 2014 r., tym bardziej zaś, pomiędzy działaniami pozwanego, a zajęciem z 21 maja 2014 r. Dlatego też, roszczenie powoda okazało się bezzasadne.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został przez Sąd ustalony na podstawie dowodów w postaci dokumentów złożonych zarówno przez powoda jak i pozwanego, nadto w oparciu o dokumenty pozyskane przez Sąd z urzędu w postaci akt sprawy egzekucyjnej KMP497/09 . Żadna ze stron nie kwestionowała treści tych dokumentów. Sąd nie powziął też żadnych wątpliwości, co do wiarygodności tych dowodów. Sąd ustalenia faktyczne oparł także na podstawie zeznań świadków, a w tym Ł. B. (asesora komorniczego), W. C. (funkcjonariusza) oraz osadzonego R. K., nadto w oparciu o zeznania samego powoda. Zeznania wszystkich ww. świadków były w zasadzie ze sobą zbieżne, wzajemnie korespondowały, znajdowały odzwierciedlenie w zgromadzonych w sprawie dokumentach wymienionych w ww. stanie faktycznym, dlatego Sąd nie miał podstaw, aby je kwestionować i odmówić im wiarygodności. Dowody te w żadnym aspekcie nie wykluczały się wzajemnie, przy czym zeznania R. K. w zasadzie nie przyczyniły się do wyjaśnienia istoty sporu, świadek nie miał bowiem wiedzy o okolicznościach niniejszej sprawy, jego doświadczenia zaś co do egzekucji nie miały dla sprawy znaczenia, zaś świadek Ł. B. niewiele pamiętał, z tym że istotne dla Sądu były zeznania ww. świadka o tyle, że świadek ten wskazał jaką praktykę ma kancelaria komornika jeśli chodzi o udzielanie informacji albowiem powyższe pozwoliło w części wykluczyć zeznania powoda, który twierdził, że w kancelarii otrzymał jednoznaczną informację, że świadczenie nie podlega zajęciu.

Mając zatem powyższe na uwadze, należało stwierdzić, że po pierwsze, działania administracji zakładu karnego w przedmiotowej sprawie nie były bezprawne, co jak wyżej wskazano, wyklucza odpowiedzialność pozwanego na podstawie art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. i art. 417 § 1 k.c. Skoro bowiem w zachowaniu pozwanego brak było bezprawności, nie może być mowy o naruszeniu dóbr osobistych powoda, które mogłyby wykreować po jego stronie roszczenie o zadośćuczynienie.

W ocenie Sądu, działania ze strony administracji zakładu karnego „na wyrost” w postaci zablokowania na koncie depozytowym przyznanych na rzecz powoda pieniędzy pomimo braku formalnego ich zajęcia przez Komornika (co zostało niezwłocznie konwalidowane zajęciem z dnia 21.05.2014 r.), należałoby ocenić jako ewentualne drobne uchybienie, które nie może rodzić po stronie pozwanej odpowiedzialności, ani za naruszenie dóbr osobistych powoda, ani też na podstawie art. 417 k.c., tym bardziej, że powód nie wykazał istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy tak rozumianym czynem niedozwolonym pozwanego, a powstaniem szkody oraz szkody w postaci krzywdy.

Należy podkreślić także, iż odbywanie kary pozbawienia wolności jest ze swojej istoty immanentnie związane z ograniczeniami i niedogodnościami, typowymi dla warunków izolacji, w tym jeśli chodzi o utrudnienia w kontaktach z podmiotami na zewnątrz, w gromadzeniu i dostępie do posiadanych zasobów pieniężnych. W konsekwencji wprawdzie warunki osadzenia powinny odpowiadać minimalnym standardom przewidzianym w przepisach, niemniej drobne nieprawidłowości, a za takie należałoby ewentualnie uznać zarzuty powoda w zakresie sytuacji związanej z zablokowaniem jego środków na koncie depozytowym przed ich formalnym zajęciem przez Komornika 21 maja 2014 r., nie uzasadniają automatycznie ewentualnego roszczenia o naruszenie dóbr osobistych, czy też na podstawie art. 417 k.c., zwłaszcza, jeśli ewentualne odstępstwa mają charakter wyjątkowy, jednorazowy, niezawiniony (pracownik kierował się obowiązkami wynikającymi z wcześniejszego zajęcia komorniczego z 27.06.2011 r.).

Mając zatem wszystko powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w pkt I sentencji, oddalając powództwo w całości jako bezzasadne.

Stosownie do treści art. 108 § 1 k.p.c. Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, przy czym o kosztach należnych stronie reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika, Sąd rozstrzyga tylko na wniosek złożony przed zamknięciem rozprawy (art. 109 § 1 k.p.c.).

Powód przegrał sprawę w całości i co do zasady winien ponieść koszty procesu przeciwnika, zgodnie bowiem z treścią art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwolnienie od kosztów sądowych, nie zwalania strony z obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

W punkcie II wyroku Sąd obciążył zatem powoda ww. kosztami i orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. ustalając ich wysokość w stawce minimalnej na w oparciu o § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (w brzmieniu obowiązującym na dzień wszczęcia postępowania) albowiem paragraf 10 pkt 25 dotyczy jedynie spraw o zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania. Określenie "związane z warunkami wykonywania kary (...)" wiąże podstawę faktyczną żądania zadośćuczynienia lub odszkodowania z powstaniem krzywdy lub szkody wskutek zdarzenia mającego swe źródło w warunkach fizycznych zakładu penitencjarnego. Skazany (aresztowany) zostaje osadzony w zakładzie, w którym standardy wykonywania kary w zakresie wielkości, wyposażenia celi, odżywienia stosownie do stanu zdrowia, opieki lekarskiej i innych świadczeń, do których ten zakład jest obowiązany nie odpowiadają wymaganiom ustawowym, co powoduje określoną szkodę albo krzywdę - /tak też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., IV CZ 128/13/. W sprawie niniejszej powód wywodził roszczenie o odszkodowanie i o zadośćuczynienie wskazując na naruszenie jego dóbr osobistych w związku z innymi warunkami odbywania kary pozbawienia wolności, co miało przełożyć się na naruszenie jego dóbr osobistych.

W pkt III sentencji orzeczenia Sąd przyznał pełnomocnikowi powoda wyznaczonemu z urzędu, zgodnie z jego wnioskiem i oświadczeniem wynagrodzenie za pomoc świadczoną z urzędu w wysokości 1.476,00 zł powiększoną o podatek VAT w wysokości 23% w oparciu o § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (w brzmieniu obowiązującym na dzień wszczęcia postępowania).

G., dnia 6 maja 2016 r.

SSR Joanna Smalec

ZARZĄDZENIE

Sygn. akt I C 1046/15

1. odnotować w kontrolce uzasadnień,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda – zgodnie z wnioskiem,
3. przedłożyć z apelacją lub za 21 dni,

G., dnia 9 maja 2016 r.

SSR Joanna Smalec